

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov manj po 40 cent. — Osmertice, zalivale, poslanice im vabilu po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov manj po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2. — Oglasi, naročniki in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Eridnosti, v Trstu, nlica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, L. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

«Popolo» noče seveda nič slišati o teh moralnih obveznostih in s tem očituje moralno — nizino svoje borbe proti vsaki pravici narodnih manjšin! Če misli, da bi služilo ugledu in koristi Italije, ako bi se izneverila takim obveznostim, sprejetim s slovesno besedo tudi pred vnanjim svetom, je v hudi zmoti. Teža velika Italija ne more in ne sme storiti. Chi vivrà, vedrà!

**Naročajte in širite
„EDINOST“**

Gospodje govorijo tudi o naših srednjih šolah. Kje pa je še kaka? Tista nižja, trezno slovenska tehnična šola v Ljubljani, ki jo imamo na čelu? Vrednujmo nima več niti senca značaja slovenske učilnice. Priblizno isto je z učiteljem v Tolmini. To je vse prej, nego učilnica, kjer naj bi se gojenci usposobili za vzgojevalce slovenske mladine. Našim avtoritativnim pedagogom povsem kulturnih narodov: na podlagi materinega jezika! Spriču vsega tega ima našo "Popolo" še toliko, zares presenetljivega pomena za očitjanje, da se mi protivimo temu, da bi se v srednjih šolah poučevali iz italijanskega jezika. Ohtetemu prestopu

V tem ravno je ostro navzkrižje med našim in naziranjem pri »Popolu» o — enakosti vseh državljanov pred zakonom! Uspoštovanje razmer ustvarja enakost.

Hvaležni pa smo »Popolu«, da je na koncu z vso odkritostjo razkril svoje naprotstvo napram narodnim manjšinam. Odkritost je vedno lepa reč. Izjavlja namreč, da Italija nima nikakih obvez in dolžnosti napram drugorodcem! Obveze in dolžnosti da ima le napram skupnosti štiideset milijonov italijanskih državljanov, ki naj uživajo enake pravice! Kako manjšinsko politiko da more »Edinost« zahtevati v — Jugoslaviji!

Mi pa bi hoteli videti, kaj bi rekli gospodje pri »Popolu«, če bi se Jugoslavija — ki je tudi nacionalna država — hotela postaviti na »Popolovo« stališče in napram Italijanom v Dalmaciji? Seveda nam čuli odgovor, da Italija ni sprejela pogodbeno nikakih obvez glede postopkov z narodnimi manjšinami, Jugoslavija pa da. Mi pa pravimo, da je tudi Italija dolžna, da se postavi na isti stadij.

Spreved je prisel pred kr. dvor ob 11. uri. Kr. gostje so šli za par hipov v svoje stanovanje in so se podali potem na balkon v prvem nadstropju kraljeve palače, odkoder so obenem s španko kr. dvojico principi prisostvovali defiliranju vseh čet, so bile razmeščene po ulicah in trgih, odkoder je šel kr. spreved. Defiliranje je trajalo poldrugo uro. Udeležilo se ga je tudi tisoč vojakov vseh vrst v krasnih padničnih uniformah.

LJUBLJANA, 7. (Izv.). Za danes zvečer ob 8. uri je sklicala Orjuna v dvorani «Union» protestni shod proti skrunilem grobov orjunašev, ki so padli pri spopadu Trbovljav. (Z grobov trboveljskih žrtev za pokopalištu pri Sv. Kristofu so bili dneseni venci). Ravnotako so sklicali pripristai slovenske ljudske stranke shod ob 6. uri v dvorani «Union». Policija po nalogu vlade prepovedala oba shoda. Vlada je namreč odredila, da se mora prepovedati vsi shodi v državi, ki bi bili sklicani radi trboveljskih dogodkov. «Unionom» je bilo zvečer zbranih mnogo ljudi, a do kakega incidenta ni prišlo.

Tudi shod, ki so ga sklicali orjunaši za trije v Zagrebu, je bil prepovedan. Ravnotako je prepovedala vlada shod, ki so ga umeravali prirediti v ponedeljek v Zagrebu radicevi, komunisti in druge separatistične stranke, da protestirajo proti

Poslanec Wilfan o pravicah narodnih manjšin — Mussolini poučuje zbornico

Govor poslanca Wilfana

Predsednik poda besedo poslancu dr. Wilfanu, ki razvija naslednji dnevni red: Zbornica pozivlja vlado, da za podrobno poročilo, natančno in popolno o vseh zakonodajnih ukrepih, storjenih na upravnem polju od premirja dalje glede tujerodnih manjšin v novih pokrajinah, posebno na šolskem polju ter glede rabe njihovega jezika v javnih uradih ter pred sodišči; zbornica pozivlja dalje vlado, da precizira smernice, katerim je v resnici sledila pri upravljanju tujerodnih manjšin samih. Govornik poudarja važnost vprašanja tujerodnega prebivalstva tudi z ozirom na politične smernice večine, medtem ko ni kronski govor niti omenil tega vprašanja in tudi ne smernic za njega rešitev. Dr. Wilfan trdi, da v politiki napram drugorodnim manjšinam ne more priti v poštev čisto statistični kriterij številke v razmerju s celotnim prebivalstvom države, ampak je treba vpoštevati predvsem dejstvo, da na istem ozemlju živijo različna plemena, vpoštevati je treba tudi njihove zasebne in javne odnose.

Nikdo ne more orekati drugorodnim

Končno je zbornica odobrila dnevni red poslanca Delcroix-a s 361 proti 107 glasovom: Zbornica izraža polno zaupanje v vlado, v njeno delo in njen program za bodočnost ter odobrava odgovor na kronski govor.

**Svečan sprejem v Madridu — Vojaska
parada pred kr. dvorom**

Spreved je prisel pred kr. dvor ob 11. uri. Kr. gostje so šli za par hipov v svoje stanovanje in so se podali potem na balkon v prvem nadstropju kraljeve palače, odkoder so obenem s španko kr. dvojico principi prisostvovali defiliranju vseh čet, so bile razmeščene po ulicah in trgih, odkoder je šel kr. spreved. Defiliranje je trajalo poldrugo uro. Udeležilo se ga je tudi tisoč vojakov vseh vrst v krasnih padničnih uniformah.

Odmevi dogodkov v Trbovljah

Vsi protestni shodi prepovedani

Union» protestni shod proti skrunilcem

Tudi shod, ki so ga sklicali orjunaši za trije v Zagrebu, bil prepovedan. Ravno tako je prepovedala vlada shod, ki so ga američarji priredili v ponedeljek v Zagrebu radicevci, komunisti in druge separatistične stranke, da protestirajo proti

**Naročajte in širite
„EDINOST“**

Pismo iz Jugoslavije

LJUBLJANA, 5. junija 1924.

Dovolite, gospod urednik, najprej par besed o trboveljskih dogodkih. Ne samo valed tega, ker so ti dogodki v Sloveniji še vedno v ospredju vsega javnega interesa, temveč predvsem tudi zato, ker postajajo vedno bolj vsedržavna zadeva. Da so morali pri tem doživeti trboveljski dogodki silne variacije in permutacije, je naravno, ker so bili od vseh časopisov dani na Prokrustovo posteljo in morajo sedaj služiti vsem strankam, kapitalističnim in socialističnim, kot dokaz pravilnosti njihove politike. Da je vsled tega resnica silno trpela, je jasno in tudi iz tega vzroka si dovoljujem par besedi o dogodkih.

Da so ti dogodki nastali, je bilo skoraj neizbežno. Delavstvo, po pretežni večini skrajno komunistično orienrirano, je smatralo Trbovlje za rdečo trdnjavo in zato vsak javen nastop nekommunistične organizacije za provokacijo. Naravnost za nezastopljeno izjavo pa je veljal tem, od komunističnih hujšakcev razvnetim pristatim svetovne revolucije nastop Orjune, v kateri so od nekdanjih videli glavnega svojega nasprotnika pri izvedbi rdečega terorja.

Orjuna s svoje strani seveda ni mogla pripoznati, da ne bi imela pravice zbirati v slovenskih Trbovljah svojih pristavev in da ne bi ona, kot izrazito združena organizacija, ne smela v slovenskem kraju svobodno nastopiti. Nastop Orjune v Trbovljah je bil zanjo naravnost častna zadeva in zato ni mogla kljub vsem grožnjam komunistov odnehati.

Bilo je torej jasno, da pride v nedeljo v Trbovljah do spopada. Ni pa bilo treba, da je prišlo do tako krvavega. Vedelo se je dobro, da so komunisti napad dobro pripravili in tudi svoje ljudi zadostno snafizirali. Moralo pa bi se znati tudi za detajle komunističnega načrta, kajti priprav za napad, pri katerem sodelujejo stotine ljudi, ni mogoče prikriti. In zato bi popolnoma zadostovalo, če bi zasedlo stotko pred Rudarskim domom, kjer se je izvršil napad, orožništvo in napad bi po vsej verjetnosti izostel. Zadostovalo pa bi mogoče tudi to, če bi Orjunaši sami poslali pred slavnostnim sprejemom izvidnico, ki bi zasedla najbolj opasne točke, katere je moral pasirati sprevod, in napad bi tudi izostel. Poslali so sicer Orjunaši izvidnico, ki je šla v Trbovlje in nazaj, toda po njenem odhodu so mogli komunisti neovirano izvršiti svoj napad.

In pri znamenju pred Rudarskim domom so postavili štiri strele, porazdelili druge po Rudarskem domu, glavne sile pa razvrstili po bližnji skarp, kjer so bili strelci s karabinkami. Tu je bila tudi rdeča zastava, ki naj bi po zmagovitem napadu zaplapolala na Delavskem domu.

Toda prišlo je drugače. Ko je pasirala zasedeno sotesko gobja, so zakričali komunisti »Abzug Orjuna«, komunist Fritz, ki je prišel iz Kamnika (!), se je zagnal na praporščake, da iztrga prapor, drugi pa so naperili samokrese na oblastni odbor Orjune. Ko bi padel oblastni odbor, tedaj bi bili praporji obkoljeni in njihova usoda bi bila zapečatena. Da se je napad v resnici izvršil tako, potrjujejo tudi vsa časopisna poročila, ki brez izjeme beležijo, da se je napad pričel z napadom na prapor, ubiti pa so bili edine člani oblastnega odbora in ne en praporščak. Načrt komunistov je bil torej dober. Ni pa bil dobro izveden in tako je mogoče, da niso bili Orjunaši prepadeni, temveč da so se praporščaki sami obranili, ostali prešli v napad in z naskokom zavzeli Rudarski dom. Bitka je bila s tem končana in došlo orožništvo je moglo to samo ugotoviti.

To je jedro dogodkov, vse drugo, kar je sledilo, je stranskega pomena, pa čeprav so razpaljene strasti povzročile morda težke napake na eni in na drugi strani.

Ko se je izvedelo za dogodek, je bil v prvem hipu utis na vso javnost porazen. Vse je čutilo, da s tem stvar še ni doigrana, vse pa je tudi spoznavalo, da leži krivda izključno na strani komunistov in da so oni krivi prelite krvi. To se je tudi jasno videlo na »Slovencu«, ki je priredil posebno izdajo šele potem, ko je mogel poročati tudi o justifikaciji Fakina in mu je bila dana možnost, da spravi pozornost svojih bralcev od glavnega vprašanja na postranska. Ko pa se mu je to deloma tudi posrečilo, potem pa je prešel polagoma v naskok in pričel s strastno kritiko Orjunašev. Skoraj je tako postal glavni zagovornik komunistov. Da ni bil pri tem »Slovenec« iskeren, je jasno, saj se ni pozabljeno, kako je postal ob priliki žalostnih dogodkov na Zaloski cesti, ko je bila krivda trpeče množice neprimerno manjša. Toda stojimo pred volitvami in SLS rabi ekvivalent za verjetno izgubo glasov na Radici. In ker se med komunističnim delavstvom v Trbovljah že glasno govori, ob pogrebu padlih delavcev je bilo to posebno odlično slišati, da ne bodo več nasledili komunističnim voditeljem, da jih ti večno spravljajo v nesrečo, potem pa jih prepuste svoji usodi, nastopajo voditelji SLS za komunistične zapeljance, da prevzamejo tako dedščino komunističnih generalov, danes previdno skritih.

Da bi se pa ta namen tem bolje posrečil, pa ne nastopajo voditelji SLS samo v Sloveniji, temveč tudi v Beogradu in Jugoslovanski klub je izdal celo popolen komunike o poteku trboveljskih dogodkov. Da ni ta komunike popolnoma v skladu z resnico, dokazuje že to, da se v njem obstoje komunistov v Sloveniji sploh zanika,

ker da so postali vsi radikali. Ni čuda, da si »Slovenec« tega komunikeja ni upal ponatisniti, ker je bil mogoče samo v oddaljenem Beogradu, ki je manj informiran. Pa tudi v napredni javnosti se je pri presojanju trboveljskih dogodkov pozabilo na objektivnost in bati se je, da nacionalna misel ne bo doživela one okrepite, ki bi jo mogla in morala, če bi vsem le bdel pred očmi edinole vzgled padlih in bi odklonili vse druge motive, ki se hočejo vmešati v kri žrtev.

Beograd pa je sprejel trboveljske dogodke v znamenju vladne krize. Opozicija je glasno zavpila, da je trboveljskih dogodkov kriva edinole vlada, listi samostojne demokratske stranke pa so povdali potrebo močne roke. Zmerno so pa presojali dogodke radikalni listi, zlasti »Vreme«, ki pa si je vsled nepoznanja razmer dovolilo tudi par netočnosti. Najdalje pa je bil socialist Triša Kacerovič, ki je objavil v »Novostih« cel komunike, ki pa tega imena vsled težkih neresnic sploh ne zasluži. Tako piše, da so pričeli Orjunaši kar na lepem streljati v množico delavcev. Kako je bilo mogoče, da so pri tem padli trije člani oblastnega odbora, od delavcev pa tudi samo trije, gospod Kacerovič ne pove. Seveda napada gosp. Kacerovič tudi policijo, ki da je štiti Orjunaše, da je tako izenačena nasprotna trditve.

Za smeh bodi še navedeno, kako piše »Domoljub«, podeželsko glasilo SLS o trboveljskih dogodkih. »Domoljub« pravi namreč: »Nasilna liberalna politika je rodila v nedeljo tako žalostne sode, da je to jasen opomin za državne krmlarje, da se država lahko razbije.« Pri »Domoljubu« je torej še vedno merodajen za vse dogodke le boj med liberalci in klerikalci, pri čemer so seveda liberalci hudici, klerikalci pa angeli. »Domoljub« je torej svetovno vojno popolnoma prespal.

Moja zaključna beseda o trboveljskih dogodkih bi bila torej sledeča. Glavni krivec je hujšakstvo. Temu je treba napovedati brezobzirno boj, pa naj vlada v tem ali onem taboru. Danes je doba gradnje in zato razvnanje strasti napadno. Gradnja pa se more izvršiti le na podlagi nacionalne misli, ki je danes naša prva ideja. To mora sprejeti ves narod. Kakor je zato pravilo, da se nacionalna misel ne sme ustrašiti pred nobeno zapreko in da sme in mora v gotovem položaju zagrabiti tudi s silo, tako pa je tudi gotovo, da mora ležati njena glavna sila v prepričujoči propagandi, vsled česar morajo nosilci nacionalne misli naravnost fanatično skrbeti, da ne bo prav nikjer kompromitirana.

Trboveljski dogodki so povzročili tudi posebno brzojavko gg. Davidoviča in Korosca na kralja. V tej brzojavki se zahteva takojšnje sklicanje skupščine in sicer vsled zapletenosti zunanega in notranjega položaja. Brzojavka je značilna v tem, da se v njej g. dr. Korosec priznava za monarhista. Tako se približuje SLS k srednji liniji in s tem postaja zopet tvorna stranka. Zdi se mi pa, da se to dogaja malo prepozno, zakaj med tem je naredil g. Radič zopet enega svojih salto mortale skokov in postal je — komunist. Govori se celo, da odide v Moskvo na propagando. S tem pa bi bil opozicionarni blok pokopan in v skupščini ne bi mogla nobena stranka doseči večine in Radičevci bi zrušili eno ko drugo vlado. Zahteva po takojšnjem sklicanju skupščine je zato — zakasnela.

Imenovanj so novi veliki župani in s tem bilo na zunaj dokazano, da je zveza med Pašicem in Pribičevićem trdna. Kljub temu pa se ravno sedaj po beograjskih listih stalno množe govorice o bližnjem razkolu in o samoradikalni volivni vladi. »Novosti« so celo objavile že tozadevne kabinet. Kakor navadno, je resnica tudi sedaj malo drugačna, kakor pa je naslikana v časopisih. In danes je gotovo samo to, da je v radikalnem klubu gotovo nerazpoloženje proti zvezi s Pribičevićem, da pa je volja po enotnosti kluba še vedno močnejša. Zato velja še popolnoma Pašičeva avtoriteta, ki je za sedanjo koalicio.

Toda nagnenje za izpremembo je tu in to nagnenje raste. Kadar zmagata to nagnenje, tedaj pa dobimo dalekosežne izpremembe in upam, da v korist celote.

O. P.

Meščanska vojna v Albaniji

Vzmirljive vesti prihajajo iz Albanije. Tudi tam se je nacionalistično gibanje razpihnilo v odkrit upor proti obstoječemu režimu in vrše se luti boji za oblast. Majhna in neznatna dežela je Albanija, njeno prebivalstvo je zelo zaostalo v kulturni za ostalimi balkanskimi deželami in vendar zasedajo politični krogi sosednih in oddaljenih držav to gibanje z veliko pozornostjo.

Ze zopet vre na Balkanu, da se izrazimo s starodavnim izrekom, ki je skoraj vsakokrat napovedoval nove vojne. Seveda je danes Albanija sama zase preneznatna, da bi od tam grozila narušitev evropskega miru. Vendar pa je ves Balkan odet v tako mrežo napetih odnosov, da je tudi albanska meščanska vojna slab znak.

Albanija je gorata dežela, ki meri 28 tisoč km² in šteje približno 900 tisoč duš. Ker leži po dolžini ob morju, tedaj je njena zemljepisna lega še precej ugodna. Albanci imenujejo sami sebe Skipetare, t. j. sinove gor. Razdeljeni so v razna plemena. Na jugu so Toski na severu Gegi, še bolj na severu in v gorah prebivajo

revni Mallori. Po veri so razdeljeni v muslimane, pravoslavne in katolice, prevladujejo muslimanski živelj.

Razna plemena so od nekdanj v večnem boju med seboj, krvna osveta je še vedno v navadi. Tudi po verskih skupinah se Albanci večkrat spopadejo.

Sedanja vlada v Tirani je stala že takoj spočetka na trilih nogah. Vkljub temu, da si je prizadevala uvesti v Albanijo demokratsko upravo in se skušala prilagoditi evropskim ustavnim sistemom, ni mogla vedno obvladati položaja.

Albanija je majhna in revna država, ki se ne more dvigniti iz svojega sedanjega inferiornega položaja brez zunanje pomoči. Pred vojno sta tekmovali Avstrija in Italija, kdo si pridobi simpatije teh še naprej divjih ljud. In reči se mora, da sta ravno ti dve državi pripomogli mnogo k začetku albanske kulture. Ustanavljanje šol, zidanje cest in razne druge naprave, to vse je tuje delo.

Razume se, da ni bila tuja pomoč brez sebičnih namenov. Za Italijo in za Avstrijo je bila Albanija važna, ker zapira južni del Albanije takorekoč Jadransko morje, Otrantska ožina je zastražena na vzhodu po albanskem obrežju.

Predvojna evropska diplomacija je napravila konec sporom zaradi Albanije na način, ki ni nobenega zadovoljil, niti Albancev samih ne. Znano je kako so se Črnogorci borili za Skader, a so ga morali vendarle zapustiti. Za hip se je zdelo, da bo balkanska vojna rešila za vselej tudi albansko vprašanje s tem, da bi se ta dežela razdelila med Črno goro in Srbijo in Grčijo.

Toda ljubosumnost večjih držav je ustvarila Albanijo in dobil se je tudi tisti neizogibni nemški princ, ki je prevzel kraljevanje nad Albanci. Toda po kratkem času se je moral umakniti, ker se ni dalo nič napraviti iz takh podložnikov.

Fran Stelé

V Kamniku je umrl mož, čigar ime vzbujalo mile in drage spomine tudi na minule čase začetkov našega preporoda na tržaškem ozemlju tudi na ledini glasbeno-kulturnega smovnja.

Pokojni Fran Stelé je bil sirom vse Slovenije znan organizator pevskih društev. Kamniška »Lira«, ki ji je bil pokojnik ustanovitelj in pečovodja, je slovela po vsej slovenski zemlji kot eno najodličnejših pevskih društev. Tako vnetega in hreznoprimega poštvovalnega in neutrudnega pionirja glasbeno-pevske umetnosti med maso naroda ni imel do tedaj slovenski narod. Svoje pionirsko delovanje je Stelé raztegal na vse pokrajine slovenake.

Njegovo delovanje na tržaškem ozemlju je spadalo v osemdeseto leto in je trajalo do osemindesetega, ali devetindesetega leta. Skromno se je Stelé preživljal kot uslužbenec »Del. podpornega društva«. Vasko svoje svobodno uro pa je izkoristil za svojo kulturno mislio. Gosli pod pazduho — pa hajd v okolico od vasi do vasi, čisto brez novčica v žepu, kakor je večkrat sam pripovedoval smeje se. Stelé ni bil samo odličen glasbenik uma, ampak tudi propagator in organizator iz srca. Njegovi vnemi in poštvovalnosti gre po velikem delu zasluga, da je glasbeno-pevska organizacija na tržaškem ozemlju prišla pozneje do tako bujnega in košatega razmaha, da iz bila pevska društva os, okoli katere se je gibalo socialno in narodno življenje. Zato je starejša generacija, ki je znala ceniti kulturno in rodoljubno delo Stelétovo, tega narodno-kulturnega delavca ohranjala v nemrljivo hvaležnem spominu. Znak te hvaležnosti je bil tudi, da se je naše proseško društvo »Hajdrih« korporativno udeležilo petindvajsetletnice kamniške — Stelétove »Lire«. Nekaj časa je Stelé deloval tudi v Gorici. Sedaj je ugasnilo to življenje, tako bogato na plemenitem stremeljenju in zgledno poštvovalnem in nesebičnem kulturnem delu. Naša slovenska pesem žaluje ob njegovem grobu. Saj so položili v ta grob idealno udanega in apostola. Pokojni Stelé je dosegel starost 63 let. Bodi mu ohranjen časten in nemrljivo hvaležen spomin!

Zgodba koncerta pevskega zbora Zveze

Prvotno se je nameraval prirediti koncert v gledišču »Filodramaticko«, ki se je našel in tudi plačalo. Na kvesturi so namreč že v ponedeljek 2. t. m. napol obljubili, da bodo stvar dobrohotno rešili. V petek pa so dejali, da prefektura, kamor so se morali obrniti, ne dovoli koncerta v gledišču »Filodramaticko«. Predsednik Zveze je šel takoj k g. prefektu, ki je dejal, da je to izključno kompetenca kvesture, a je vendar odobril njen ukrep, menoč med drugim, naj bi se pelo italijanski. Predsednik je opomnil, da je namen prireditve seznaniti italijansko občinstvo s slovensko glasbo in da bo zelo dobro vplivalo na slovenske državljane, ako narodi v tem izjemo, ker se čutijo zamenjavljani. G. prefekt je nato resno omenil, da uživajo vendar vse državljanske pravice. Ta tehtni razlog je Zvezni nemu predsedniku kar sapo zaprl.

Ko je naposled prišel vendar do besede, je pričel barantati za prireditve v okolici radi dosežanjih velikih stroškov, na kar je g. prefekt dejal, naj se Zveza dogovori s kvesturo, ki je edina kompetentna. Vložila se je takoj nova prošnja za Sv. Ivan in oddali nabesnik na kvesturi je obljubil, da bo brez drugega ugodno rešena. Naročil je predsedniku, naj pride v soboto predpoldne po dovoljenje. V soboto pa je referat ves žalosten naznanil, da kvestor ne dovoli nič svetovalneke prireditve, češ

Zaradi svojega strateškega položaja je Albanija od nekdanj mikala italijanske vojaške kroge; pa tudi z ozirom na penetracijo na Balkan je Albanija za Italijo ugodno izhodišče, ne glede na to, da je dežela sama na sebi bogata podzemeljskih zakladov, ki leže nedvigljeni in tudi gozdovi tvorijo precejšnjo vrednost.

Zaradi svoje zaostalosti in pa revščine ne morejo Albanci voditi svoje albanske politike, če bi bili sploh zmogni voditi kakšno politiko, ampak so pod vplivom zunanjih sil. Tudi sedanji nemiri so baje posledca agitacij od zunaj.

Sedanja vlada v Tirani si je prizadevala ohraniti dobro sosedstvo napram vsem mejašicam, toda težko je ugoditi vsem. Ker je dežela uboga, odvisna od zunanje miloščine, ker je ljudstvo v splošnem leno in vajeno lova in ropa, zato ni čudno, če je nezadovoljstvo takorekoč poklek. In kdorkoli bo vladal v Tirani, bo moral upoštevati te okoliščine.

Albanski dogodki sami na sebi ne morejo še ogroziti miru na Balkanu in v Evropi. Toda pomisliti moramo, da je tudi v drugih balkanskih deželah marsikaj gnila. Ravno kar prestaja Rumunija težko notranjo krizo, Rusija na meji grozi, Bolgarija ima svoje makedonskuvjušče, ki ji ne puste, da bi si opomogla po zadnjih političnih dogodkih, Grčija tudi ni nič trdna, Jugoslavija sama prestaja težke notranje politične krize. In vse te države so v skrbah za svoje meje, ker povsod preže grabljiivi sosedje po njih zemlji.

S tega stališča so torej tudi albanski nemiri upoštevavanja vredni. Sicer se tudi zapadne velesile zanimajo za dogodke v Albaniji, zakaj dobro se zavedajo nevarnosti; če bi se katera sosedna država hotela okoristiti s sedanjo revščino Albanije.

V tem ljubosumnju je za sedaj največje jamstvo, da bo ostal albanski domaći prepir v svojih mejah.

DNEVNE VESTI

da bi se mu vrabci smejali, če bi dovolil drugo, ko je že eno prepovedal.

Ta dvojna prepoved je učiteljstvo zelo osupnila in sicer toliko bolj, ker je isti g. kvestor lani v septembru odposlancu pevškega zbora, vitezu Nordiju, obljubil, da bo šel pozneje drage volje na roko, če učiteljstvo nameravajo glavno pevsko vajo v gledišču Venice opusti. Mož je svojo obljubo izpolnil.

KONCERT PEVSKEGA ZBORA UCITELJSKE ZVEZE. Vsi, ki so kupili listke za nameravani, a prepovedani koncert, naj se obrnejo v povrnitev denarja do onega, pri komur so kupili vstopnice!

Prosvetnim društvom na znanje

Naš poslanec gosp. dr. Wilfan je prejel od tržaškega prefekta pismo sledeče vsebine:

»Z ozirom na to, kar ste navedli v svojem pismu z dne 26. maja t. l. glede Mladinskega društva »Prosveta«, Vam naznanim, da se je pri zopetnem reševanju tozadevnih spisov ugotovilo, da se mora omenjeno društvo smatrati za zakonito obstoječe, ker ni bila s strani oblastva izdana nobena odredba glede predloženih pravil v roku, ki ga predvideva društveni zakon«.

Ker je to pismo principijelne važnosti in bo gotovo zanimalo marsikatero drugo društvo, ki se nahaja v sličnem položaju, hočemo stvar nekoliko bolj obširno obrazložiti.

V navedenem slučaju gre za Mladinsko društvo »Prosveta« na Opčinah, ki je predložilo pravila pristojnemu oblastvu že avgusta meseca 1922. Tedaj je oblastvo ustanovitev društva prepovedalo, ker sta bila med ustanovitvi navedena tudi dva Tržčana. 17. oktobra 1922. je društvo v drugič predložilo pravila, in ko je pretekel po zakonu določeni rok štirih tednov, ne da bi dobilo društvo kake prepovedi s strani oblastva, je začelo z delovanjem in je delovalo do julija 1923. Tedaj je zahtevalo varnostno oblastvo od društva pravila s potrdilom pristojnega oblastva, da društvo zakonito obstoja. Po še veljavnem društvem zakonu ima društvo sicer pravico, nikakor pa dolžnosti imeti tako potrdilo. Društvo pa se je vsekakor obrnilo do pristojnega oblastva in zahtevalo tako potrdilo. Na to so dobili odgovor, podpisan od prefekta samega, da ne morejo ugoditi za potrditev pravil, ker ne odgovarja društvena organizacija predpisom zakona.

Proti tej odredbi je posredoval pri tržaškem prefektu g. dr. Wilfan. Po društvem zakonu iz leta 1867, ki je še vedno v veljavi, ni namreč za ustanovitev društva potrebno posebno dovoljenje s strani oblastva, temveč je društvo že ustanovljeno, ako sklenejo to njega ustanovitelji in predložijo pravila pristojnemu oblastvu, ki izrecno ali molče izjavi, da nima ničesar proti ustanovitvi društva. Ako se oblastvo tekom po zakonu določenega roka štirih tednov ni izrazilo proti ustanovitvi, se smatra, da nima ničesar proti ustanovitvi in da društvo potemtakem zakonito obstoja. Po zakonu ne more torej oblastvo po navedenem roku prepovedati ustanovitve društva, pač pa ga lahko razpusti.

G. dr. Wilfan pa je nastopil tudi proti motivaciji, s katero je oblastvo utemeljilo svojo odredbo, namreč s pavšalno in sedaj splošno uporabljeno trditvijo, da društvo ne odgovarja zakonitim predpisom.

Zato moremo le z veseljem pozdravljati sedanji odgovor g. prefekta, ki se je postavil s tem na edino pravilno in zakonito stališče napram našim društvom in iskreno želimo, da bi se takisto odpravile tudi vse druge zapreke za uspešno delovanje naših društev, in da bi tudi druga oblastva sledila tržaškemu prefektu na poti pravčnosti in zakonitosti.

Škedenjski prvoobhajanci

ponove danes na binkošno nedeljo in jutri na binkošti ponedeljek v dvorani DKD pri Sv. Jakobu novo Ribičičevo igro: Kraljica palčkov s petjem v 3 dejanjih. Začetek danes točno ob 17.30 uri, jutri ob 13. uri pop. — Cene: Stališča za otroke 1 L, za odrasle 2 L, sedeži 1 v 5 L, II. vrste 4 L (z vstopnino vred.) Ker gre vse dobicek teh predstav v korist ubogim našim prvoobhajancem, se preplačila hvaležno sprejemajo.

Naj stariši ne zamude te prilike in naj poljejo — posebno v ponedeljek — svojo dečo k predstav, da vidijo krasote kraljestva malih palčkov.

POZIV. V zadnji številki stanovskega lista smo prosili učiteljstvo, naj nam pošlje podatke za Ročni zapisnik. Zalibog smo našli doslej malo odziva. Stvar je nujna in v interesa stanu, zato ni na mestu brezbrzičnost. Prosimo ponovno, da člani izvrše svojo dolžnost nasproti organizaciji v najkrajšem času. — Vodstvo Zveze.

Kontovel. Na binkošno nedeljo 8. t. m. prirede domači diletanti Jurčičevo narodno igro s petjem in petih dejanjih »Domen«. Predpoda vstopnic od 11. ure predpoldne v dvorani.

Predavanja. »Narodno-gospodarski krožek« v Trstu priredi v nedeljo 15. junija pod okriljem »Prosvete« v sledečih krajih predavanja o zavarovanju goveje živine:

Zgornji predava g. Koruza, Jelsane predava g. Starc, Prvačina predava g. Čotič, Razdrto predava dr. Kranjc in g. Sancin, Hruševje predava dr. Povh, in g. Gaspari.

Društvo državnih upokojencev in upokojenci. Pod tem naslovom smo objavili v »Edinosti« od 25. maja t. l. dopis iz krogov državnih upokojencev, v katerem so bile izražene nekatere želje državnih upokojencev. Z ozirom na omenjeni dopis nam je poslalo vodstvo Društva državnih upokojencev daljše pojasnilo iz katerega posnemljemo radi njega obširnosti le najglavnejše točke.

Vodstvo društva — je rečeno v bistvenem delu pojasnila — se je vedno zavzemalo z vsemi silami za upokojenje toliko v važnih kolikor tudi v bolj postranskih zadevah. Posredovalo je pri vladi in drugih odločilnih činiteljih v stvari dražinskih doklade, ki jo uživajo upokojenci starih pokrajin, v stvari prošnji za opcio, za ohranitev prejšnjega načina izplačevanja pokojnin, za to, da bodo upokojenci zastopani v razsodiščih za najemnine; društvo je dalje skrbelo za to, da se pridobijo za upokojenje simpatije javnosti in odločilnih oseb, delalo je propagando za zvišanje pokojnin in proti obdrtim, ki so bili naloženi tidi. Uspehi so bili v nekaterih vprašanjih popolni, v drugih delni in doseglo se je, kar se je moglo doseči v okviru možnosti. Med uspehi se n. g. laša: v pojasnilu dejstvo, da je bila raztegnjena tudi na nove pokrajine dražinske: doklada, in sicer 40 lir za vdove in 35 lir za poduradnike; odbitek 20% se ni mogel odvrniti, vendar pa bi bil deloma odpravljen.

Pojasnilo naglašja dalje, da stane propaganda za zboljšanje položaja upokojencev ogromno denarja, ki ga društvo ne more drugače dobiti nego od svojih članov. Čim več članov bo imelo, tem večja in izdatnejša bo mogla biti njegova propaganda. Končno naglašja poročilo, da se društveno premoženje upravlja strogo po zakonu in da se proračun redno vsako leto objavlja.

»Zenski Svet«. Izšla je 6. šte. tega lista.

Z zadoščanjem opažamo veliki napredek tega zenskega lista, ki je že danes tak, da je uredništvo lahko ponosno nanj. Ne čudimo se zato, če naše žensko tako pridno sega po »Zenskem Svetu« in smo prepričani, da ne bo dolgo, ko ne bo zavedne slovenske hiše brez tega lista, ki nudi s svojo vsebino našim ženam obilo pouka in zabave. Zadnja številka prinaša bogato modno prilogo, kateri je pridejana (na željo naročnic in proti doplačilu letnih 6 lir) tudi praktična brojna pola s številnimi kroji v naravnih velikosti za ženske in otroške obleke in razno perilo. Slovenci smo imeli že več ženskih listov, med katerimi tudi takšne, ki so stali v umetniškem oziru gotovo nad »Zenskim Svetom«, toda za ženske tako praktičnega in vsem razmeram prirojenega lista še nismo imeli. In ravno v tem, da se mora uredništvo ozirati na vse slovenske ženske, obstoji gotovo največja težava urejevanja takega lista. Vsaka številka nam nudi nov dokaz, da se uredništvo trudi z vsemi silami premostiti te težave. Uspehi so že vidni in delajo čast našemu zavednemu ženstvu in njega organizaciji.

Zeleti je, da bi se uredništvo tudi nadalje držalo te smeri in da bi našlo pri našem zavednem ženstvu še v večji meri tisto oporo in solidarnost, ki jih v polni meri zasluži.

Društveni vesti

M. D. P. — Sv. Jakob. Jutri, v ponedeljek redni društveni sestanek ob 20.30 uri. — Odbor.

Planinsko društvo priredi kakor že javljeno v nedeljo 15. t. m. izlet na Učko. Odhod v soboto 14. ob 18.20 z državnega kolodv. Sv. Andreja z vlakom do Lupoglave. Od tu takoj peš do Peruča, kjer bo daljši odmor. Na vrh prispejemo ravno ob solnčnem vzhodu. — Iz vrha Učke krasen razgled. Hrana iz nahrbtnika, oni pa ki bi radi kosili pri Peruču, naj to javijo najkasneje do torka 10. g. A. Pavlici, via Majciavelli 15. — Povratek z vlakom, ki prispe v Trst ob 21.

Izlet »Sentjakobske čitalnice«. Jutri se zaključijo vpisovanje za javljani izlet v St. Vid na Vipavskem. Kdor se namerava udeležiti tega zares lepega izleta, naj se javi še danes ali jutri (d. 10—13 v gostilni DKD pri Sv. Jakobu.

»Zensko dobr. združenje«. Odborova seja se bo vršila v soboto, 14. t. m. ob 5 h pop. v navadnih prostorih. — Predsednica.

Solsko društvo podružnica pri Sv. Ivanu priredi v nedeljo dne 6. julija veliko ljudsko veselico na vrtu Narodnega doma pri Sv. Ivanu. Ker gre čisti dobicek za kosila otrokom, ki zahajajo v otroški vrt, se upati, da bodo bratska društva to upoštevala in eventualno za isti dan določeno veselico prenesla za drugi dan.

KONCERT pevskega zbora Zveze PREPOVEDAN

Štrašen samomor mladeniča. Skočil s petega nadstropja.

Oče nesrečnega mladeniča, ki je bil kmalu potem obveščen o strašni nesreči, ki ga je zadela ni znal povedati, kaj je sina gnalo v tako

KRONANICA

Sv. Frančišek Serafinski poveljuje cerkve-

Identifikacija samomorilca. Včeraj popoldne je bil mladi mož, ki se je zastružil v gostilni »Ex Brochetta« v Bosketu, spoznan za 31-letnega brezposlenega uradnika Armanda Macorin, stanujočega v ulici Molin grande št. 16. Spoznala ga je njegova mati, ki je izjavila, da je bil mladenič v zadnjem času zelo potrj radi večmesne brezposelnosti, ki ga je tudi najbrž prignala do obupnega koraka.

asu područje goriske trgovsko-obrtna zbornice obitno zmanjšano. Sežanski in postojnski okraj pripadeta v področje tržaške trgovsko-obrtna zbornice, medtem ko bodo červinjanjski, bovski, trbiški in kobariški oraji priključeni v področje videmske trgovsko-obrtna zbornice ostane potemtakem samo ozemlje goriske, gradišanske in idrijske podprefektura

LAIVARA,

Corso V. E. 28, I. 444
— Zastopniki se še sprejemajo. —

PSIČKE, volčje pasme in konjsko vprego pro-
da Kerda — Volčjadraga. 7005

garetni papir.
Zahtevajte ga
povsod. (5)

1136, Via Mazzini St. 40 25

de John Bunther

Sola Berlitz

Príjemný večer

SPRING

Podpisani odvetniki naznanjajo, da bodo njihove pisarne ob sobotah od 1. junija do 31. avgusta od-

Dr. IVAN MARIJA ČOK
Dr. JOSIP FERFOLJA
Dr. HENRIK OKRETIČ

PODLISTEK

W. Collins:

BREZ IMENA (47)

Roman.

«Ko se je Andrej vrnil na Angleško, je bil sam na svetu in posedoval veliko premoženje. Njegova narava je bila ustvarjena za srečno družinsko življenje. Ker pa si je to za vselej zapravlil in ni imel dovolj sile, da bi se posvetil kakšnemu resnemu duševnemu delu, se je udal razkošnemu in potratnemu življenju v

Doma se je čutila nesrečno. Njena družina njeni znanci niso zavzemali odličnega mesta v družbi, bili so to majhni, dvomljivi ljudje, v vsakem oziru nje ne vredni. Bil je to njen prvi ples, prvič je obtevala z izobraženim, slikanim in nehanim moškim kakor to bil

mu življenju, ki bi ga bilo sicer spravilo v
ugodnji grob, da mu je dala srečno domače
ognjišče, ki ga vi tako hvaležno priznavate, in
ki ga je on hvaležno pripadal s tem, da je is

na je on svojo zvestoto priključil v telnu, da jo je napravil za svojo ženo tisti dan, ko je dobil prostest. Strogi moralisti bo morda obsodil njegove pogreške. Toda jaz mislim, da je tak človek površno bral zgodbe nove zaveze, kakaj hubezen in zvestoba, trpčenje in žrtvovanje vsega življenja je pač zadostna pokora. »Še nekaj besed in prišel bom do dogodka, ki nadajo v vaša doba.

LIKVI

vseh svilenin, ki j

 25

popustom na zaznamovanih cenah
bombaževino, perilo, izdelke in bla

NB. Popust na SVILENIN

ACQUARO

ima v zalogi s

— Ob tej priliki bo prodajala
go na meter, pletenine, nogavice,
ne najnižih cenah.

AH se odbije pri blagajni.

Fuzija gradišćanske bolniške blagajne z gorjsko, furlanski pretekli je dobri predlog komisarija gradišćanske in gorjske bolniške blagajne, glasom katerega se gradišćanska bolniška blagajna spoji z gorjsko v eno celoto.

Koncert gorjske novinarske zveze. V petek zvečer se je vršil napovedani koncert gorjske novinarske zveze, ki je tako po obisku kakor po izvajanju jako dobro uspel.

Ajdovščina (Odpuščanje in premeščanje sodnih uradnikov.) V dobi enega meseca je vipavska dolina izgubila dva svoja najboljša sodna uradnika, nadodicijala Andreja Jamška in Alojzija Črničarja, oba domačina, ki sta bila kot vodji zemljiške knjige vsak na svoj način spojena z domačim ljudstvom in ki ju bodo zlasti naši kmetovalci težko pogrešali in pozabili. Nadodicijal Jamšek je bil celo vrsto let vodja zemljiške knjige v Ajdovščini, kjer je v povojnem času sam zmagoval vse ogromno delo in sel ljudstvu v vsem na roko, zlasti pri izdajanju neštevilnih izpiskov iz zemljiške knjige za vojno odškodnino s požrtvovalnostjo in nesebičnostjo, ki ji je treba iskati primera. Nadodicijal Črničar pa ima posebne zasluge za vzorno urejeno zemljiško knjigo bivše vipavske sodnije, za katero se je trudil doslovno noč in dan ter skrbel za popolnost in dovršenost pri svoji zemlji, knjigi ki je ni smatral le za svojo službo, ampak nekako za svojo življenjsko nalogo in nikdar se ni mogel sprijazniti z mislijo, da bi se moral kdaj ločiti od svojih knjig, večkrat je dejal, da ga dobe neki dan trdega pri mizi. Vedel je večnoma na pamet vse posebnosti in njih vloške.

V vsaki drugi državi bi Boga zahvalili, da imajo take uradnike in bi priznali njih posebno zasluge. Pri nas pa izkajajo za bogve čim in jih odpuščajo, upokojajo in premeščajo.

Nadodicijal Jamšek je upokojen, sicer na lastno prošnjo, a gotovo je, da bi v rednih razmerah z veseljem delal za naše kmetištvo, ki je dolgo vrsto let. Nadodicijal Črničar pa je bajne radi pomanjkljivega znanja italijanske premeščen — v Červinjan. Večje gorstasnosti si ni mogel misliti, pa justični upravi je menda edino le na tem, da naš jezik popolnoma iztrebi iz uradov, tako da se ne bo mogel kmet na sodnji niti obrniti in to vse na ljubo eni sami fikciji, da je tudi slovenski človek Italijan. Naš kmet se bo pa žalostno oziral po nekdanjih uradnikih in nekdanjih knjigah, v katerih je lahko sam čital svoje pisane pravice. Kar se pa zdaj godi po sodnji, ni nič manj kot puščanje uradov. Cela vrsta vipavskih občin se je dvignila in reklamira nazaj svojega zemljiškoknjige vodjo, pa kdo upošteva dandanes ljudsko voljo?

Iz Tolminskega. Tolminski občinski urad posluje redno in točno, kot ura — če je brez vzmeti. Odkar je bilo odstavljeno tolminsko občinsko starištvostvo — ker »gi bilo zmožno« voditi občinskih poslov — se koleša pri uradni aparatu lomijo eno za drugim. Prišli smo, pod »zmožnostjo« komisarjevo vlado, če tako daleč, da uraduje v občinskem uradu sam sluga, ker je slučajno občinski tajnik, ki je tudi že nekaj časa sem, sam gonil koleša občinske karjole, bolan. Pa motite se če mislite, da si g. komisar Mrak radi tega kaj beli glavlo? Kaj sel! Ali je pravzaprav treba občinskih uradnikov? Saj so le v breme občine, če pa zahtevajo po 500 lir mesečno. Kar je domovnic, kot priloge k prošnjam za vojno odškodnino, že lahko izgotovi občinski sluga sam. Druga važna stvar so komisarije dnevnice, ki se že dobe na ta ali drugi način, vse drugo pa je postranska stvar in lahko čaka na uradnike, kateri pridejo najbrže se tekom leta, če ne bo kakih komplikacij.

Ali bi bilo težko dobiti zmožne domače uradnike, ki pohajajo brezposelni po Tolminu?

Vesti iz Istre

Boršt. Zavarovalnica goveje živine priredi danes veliko vrtno veselico, in sicer v gradu »Mokro«. Na sporedu je predavanje o zavarovanju. Predaval bo dr. Povh. Občinski živinodržavnik dr. Volpi bo predaval o povzdigih boljše pasme živine. Zatem nastop 10 pevskih društev. Po končani prireditvi prosta zabava. Pri prosti zabavi in veselici svira godba iz Lonjerja. Prebivalcem iz Brega kakor tudi tržaškimi izletnikom se nudi ta dan izvanredni užitek. Odhod iz Trsta (postaja Sv. Andrej) ob 12.40 pop. odhod iz Boršta ob 20.32 zvečer.

Loterijske številke

izžrebane dne 7. junija 1924:				
Bari	26	71	27	49
Firenze	3	38	32	86
Milano	86	90	66	58
Napoli	90	35	86	75
Palermo	25	14	79	54
Roma	3	60	56	14
Torino	7	42	79	4
Venezia	43	83	54	68

Gospodarstvo

Žveplanje proti trtni plesnobi. Nekateri naši vinogradniki tožijo, da se je v njih vinogradih pojavila trtna plesnoba ali Aidium v precejšnji meri. To je vzrok temu da čakajo z žveplanjem toliko časa, dokler se bolezen ne pokaže. Ne pomislijo pa pri tem, da je takrat, ko se je bolezen pokazala žveplanje večkrat že prepozno, da morajo žrtvovati mnogo truda, denarja in časa, ki bi ga v nasprotnem slučaju ne bilo treba. Sedaj ko je čas žveplati že v drugi, niso nekateri še niti v prvi žveplali. Zato opozarjamo vinogradnike, ne odlašajte z žveplanjem, ker ko se vam bolezen že pokaže jo je težko več zamoriti.

Žveplati je treba le ob suhem in sončnem vremenu, ker se žveplo na trti razkroja le v vročih sončnih žarkih. Posebno pozornost pa je obrniti žveplu samemu, kajti od tega je odvisen uspeh žveplanja. Zato kupujte žveplo le v zanesljivih trgovinah, kjer vam lahko tudi jamčijo za blago. Tržaška kmetijska družba v Trstu ima v razprodaji v skladišču ulica Raffineria št. 7 izbrano žveplo najboljših vrst 2 krat rafinirano in ventilirano, preiskano po kemičnem laboratoriju z 99.57% čistosti, za katero družba jamči in ga oddaja po L 90.— za 100 kg. za večja naročila, popust.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ulica Raffineria št. 7.

Združimo naše gospodarske sile!

Zadnji dogodki v našem gospodarstvu nam dajejo povod, da zberemo par osnovnih misli o našem gospodarstvu in jih damo v primsiljevanje vsem onim, ki so poklicani, da se zanje zanimajo.

V povojni dobi je naša gospodarska organizacija v obrambnem boju za svoj obstanek. Ekonomska kriza, ki je prišla po vojni nad vse narode v Evropi, je pri nas še poostrena s tem, da je naše ozemlje prešlo v novo politično in gospodarsko grupacijo. Narodno obrambno stremljenje, delo in boj nam zaposluje tisto

malo krdele ljudi, ki so nam voditelji in je zato razumljivo, ako nam primanjkuje moči in sredstev, da bi naše predvojno gospodarstvo novim časom primerno preustrojili in izpopolnjevali.

Ipak je potrebno, da si raje danes kot jutri stavimo elementarno vprašanje: Ali je možen obstanek naše narodne manjšine v Italiji, ako si ne damo trdne gospodarske podlage? Boj za naš jezik, našo šolo, naše kulturne ustanove, — trdo in težavno delo, — vse bo brezuspešno, ako naše gospodarstvo propade, ako nas zmaga ne »Gentilijeva šolska reforma«, ampak italijanski kapital.

Pogledajmo mrežo naših ekonomskih ustanov, položaj kakor je danes in imamo vtis, da stoji kar je zidovja iz predvojnega dobe, novega ni dosti. Imamo vtis, da ne gre vsopredno z našo narodno-kulturno obrambo — naše gospodarsko snovanje. Je torej prva, glavna in najnujnejša potreba in naša naloga, da načelno usmerimo naše gospodarstvo. Mislimo to poudarjati: da ga načelno usmerimo. So med nami, ki mislijo, da je zares treba samo naprej delati, ustanoviti novih zadrug, novih gospodarskih društev itd. samo da koristimo delamo in ustanovljamo, — da bomo z večjim številom gosp. organizacij bolje uspevali. Naše mnenje je, da je ta smer zgrešena. Potrebno bo na novo zidati, toda enotno, — smoteno v eni smeri — in zato bo potrebno celo kaj obstoječega preobraziti in tudi zrušiti.

Po deželi: v vsakem večjem kraju imamo to ali ono gospodarsko ustanovo: Gosp. društvo, zadrugo, posojilnico in hranilnico. V nekaterih večjih vaseh imamo celo po dve in več takšnih ustanov, ki med seboj konkurirajo — iz malenkostnih osebnih, včasih strankarskih ambicij. So to naša mala gospodarska telesca večja in manjša, večkrat jih je po več združenih v močnejšo federacijo. Vsako gre svojo pot in funkcionira kakor boljše more in zna, ponajveč živatarijo naprej od leta do leta.

Kmet, — to je najširši del našega ljudstva, živi v krizi. Z novo državno pripadnostjo je njegovo gospodarstvo dezorientirano. Trpi z gubo na svojem premoženju: trpi z gubo ker je vrednost njegovega pridelka — vina — padla. Ne samo to, — ampak ne mora ga vnovčiti skoro niti po najnižjih cenah. Trpi z gubo, ker ne primerno vnovči svojih ostalih pridelkov: mleka, — zelenjavi in sadja. Zadožji se pri Zadrugi in pri trgovcu: trpita z gubo potem tudi Zadruga in trgovec, ki svojih terjatev po leta in leta ne moreta vnovčiti. Popravljamo le naše male trgovce po deželi! S čim pa naj plačata konsumenta — kmet in delavec, — ko zasluža nimata?

Ni to samo naše zlo. Kriza in davki tlačijo po vojni več ali manj po vseh državah široko maso ljudstva. Ali razlika med nami in drugimi je velika. Razlika postane pri nas ta, — da bo rezultat krize pri nas — gospodarski polom in zasužnjevanje naše narodne posesti.

Nasprotniki našega narodnega obstanka so pri sistematičnem delu. Povdarjamo to z vsa resnostjo. Ne zmagaja našega ljudstva, — ako ga prej gospodarsko ne pritisnejo in uničijo. Tudi ga lahko zapodijo, da si poišče boljše ekzistenco in njegovo posest predaš tistemu, ki se bo izkupil: priseljencu. Ako pa ostane je tvoj kolon, ki se nikoli več z lastno močjo ne dvigne do samostojnosti.

Niso to teoretična razmatranja. Je gospodarski sunek, ki nam ga naši nasprotniki pogloma a sistematično pripravljajo. Je vredno vseh naših najboljših moči, da si narodno šolo ohranimo, — ali je ravno tako vredno vseh naših moči, da te namene pravočasno preprečimo.

S skrbjo motrimo delovanje predvsem trojice ital. denarnih zavodov, ki polagoma širijo svoj delokrog po našem ozemlju. Ustanavljajo agencije, — posojujejo navidezno ugodno. Tudi če so podružnice pasivne, — a delo njihovo je aktivno. Ti denarni zavodi prenašajo z lahkoto te pasivne postavke, — za njimi stoji močnega kapital, — gospodarstvo velike države.

Čitamo v poročilih enega teh zavodov, kako je v preteklem poslovnem letu v bližnjem kraškem trgu izposodil na 172 vknjižb L. 800.000 — V eni občini — enem letu in ponajveč dolgoročna posojila.

Drugi zavod posebno rad dovoljuje takozvane agrarne kredite, — enoletne in petletne. To so krediti za nabavo agrarnih potrebščin. Garancijo tvorijo ves pridelek in pri dolgoročnih posojilih tudi posest sama. Ena ali dve slabi letini ali slab izkupicek, ki je ob sedanjih razmerah jako verjeten — in kmet se težko več reši dolga. Ta zavod je v neki kraški občini izposodil približno Lit. 200.000 agrarne kredite. Tako gre dalje. Če samo v preteklem poslovnem letu se je naše ljudstvo zadolžilo z milijonskimi svotami pri teh zavodih. Kdor zna čitati te številke in zraven gospodarsko računati — se tega pojava ustraši.

Mi stojimo temu pojavu danes brezmočni nasproti. Naš kmet po večini tega računanja natanko — ne more razumeti. Izvedeti mora naš kmet in mali posestnik, da postane zanj najbrž lahko uničujoča znota — njegova zgrešena spekulacija. Široki del naših kmetov misli, da se bo posojilo lahko izplačalo in ne računa s tem, da ni v interesu dobrotnih upnikov, da se dolg poravnava. Široki del našega ljudstva ni še prepričan, da je lira dobra valuta, ki se po vseh predvidevanjih mora še zboljšati, najbrž tudi še znatno. Niti ne govorimo o onih, ki mislijo, da lira čaka še hudi časi in celo s tem računajo — in takih je dosti. Mora vedeti naš kmet, da se gospodarstvo Italije konstantno boljša in konsolidira. Kot dolžnik tujemu kapitalu mora računati s tem, da bo lahko vknjižba za tisto svoto, ki je danes vzel na posodo pri zapadu — po desetih ali petnajstih letih — lahko reprezentirala vrednost vsega njegovega premoženja ali močnejše celo še več.

Ta nevarnost mora biti razkrinkana, kakor tudi vsi nameni tistega kapitala, ki je nasproten našemu obstanku.

In ni dovolj, da naše ljudstvo na to resno opomnimo, — treba je, da si sami pomagamo. Da si pa lahko pomagamo, je potrebno, da naše moči in sredstva usmerimo in centraliziramo.

Bolje je, ako rečemo narobe: osredotočimo in usmerimo.

Potrebno je, da na našem gospodarskem polju odpadejo male strankarske konkurence, ki slabijo naše itak zelo skromne moči. Pasti morajo tudi osebne ambicije in koristi. Potrebna je združitev naših gospodarskih ustanov, zadrug, posojilnic, privatnih malih in večjih kapitalov in obstoječih večjih federacij — v močno centralno enoto, močan centralni zavod. Le tak zavod se lahko z vsemi nabavnimi sredstvi lahko uspešno postavi v bran tujemu sunku. Le tak zavod lahko raztegne roke čez vsa slovenska krajina. Vsa obstoječa društva, zadruge, posojilnice in hranilnice naj postanejo člani in organi te močne osrednje institucije.

Z rešitvijo vprašanja zamenjave pride v naš

promet znatna svota, ki bo nekaj pomagala. Posrečilo se bo mogoče obstoječim federacijam nekaj tega denarja zadržati in ga koristno uporabiti. Problemi pa, ki čakajo rešitve, so tako obsežni, da ti razpoložljivi kapitali ne bodo zadostovali.

Tak močan osrednji zavod zbere vsako trohico razpoložljivega bogatstva in z nabavnimi sredstvi balancira vse naše gospodarske potrebe, ki samo tako lahko postane kompaktno in enotno. Vodi gospodarsko politiko, ki poleg pomoči povsod, kjer je potrebna, gre k eni smeri in enemu cilju — naše gospodarske obrambe z vsemi sredstvi, ki so samo takemu zavodu lahko na razpolago.

Razpolagati mora s krdelom tehnično izvežanih strokovnjakov, ki bodo rešenja najbolj nujnih problemov konkretizirali. Imeti mora vrsto gospodarskih inteligentov, ki bodo s predavanji naše ljudstvo v najvažnejših vprašanjih informirali in zanje agitirali.

Voditi bi morali tak zavod naši najboljši trgovski in gospodarski strokovnjaki, a nadzorovati ga ves narod; to je gospodarski svet sestavljen na široki podlagi.

Pregled plemenitih bikov. (Okrožnica pokr. živinorejske komisije vsem županstvom srednje govedorejskega ozemlja bivše gorjske dežele.) Posebna komisija bo pregledovala plemenske bike, ki jih hočejo posestniki pripustiti tujim kravam, sledeče dni:

Dne 13. junija: Trnovo pri Gorici ob 9. uri (pred cerkvijo), Lokve ob 10. uri (pred gostilno F. Winkler), Čepovan ob 11. uri (pri pošti) za Čepovan in Lokavec, Bate ob 14. uri (pred cerkvijo), Gragar ob 15.30 uri (pred županstvom), Solkan ob 16. uri (pri občinskih tehnikih).

Dne 14. junija: Kanalski vrh ob 9. uri (pri Gorjupju), Banjšice ob 9.30 uri (pred cerkvijo).

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Glavnica in rezerva Dinarijev 60.000.000.—
Telefon: 5-18, 22-93

PODRUŽNICA V TRSTU

CENTRALA V LJUBLJANI

Glavnica in rezerva Dinarijev 60.000.000.—
Telefon: 5-18, 22-98

Obreštuje vloge na vložnih knjižicah po 4 %, na tekočih računih po 4 1/2 % vezane vloge po dogovoru. - Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obreštuje po dogovoru. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice:
GORICA, Brežice, Celje,
Črnomelj, Kranj, Maribor

Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo

Blagajna je odprta od 9 1/2 — 12 1/2 in od 14 1/2 — 16

Iz tržaške pokrajine

V Postojno vasi danes ob eni uri poseben vlak z 40% znižano vožnjo z glavnega kolodvora. Iz Nabržine odhaja vlak ob 13.40, z Opčin ob 14.10, iz Sežane ob 14.25, iz Divače ob 14.40.

Sport

Pivska olimpijada. Maraton, balinc, tekma, 1. junija se je izvršila častno za vse udeležence. Malo jih je bilo — a bili so ljudje Hamba, o-nim, ki se niso udeležili!

V desetih urah, s pol urnim odmorom za okrepčilo, na 15 kilometrski progi so doigrali posamezne skupine povprečno 31 partij. S zlatim balincem je bil odlikovan P., kateri je zmagal v enodvajsetih partijah — boj je bil hud, njegova zmagala tem častnejša. Srebrnega je dobil Go. in železnega Gr. Trije zadnji »smolenici« — sram me je — niti njih začeti črk si ne upam zapisati — so se najedli zastojne pljučne pečenke in makaronov. Oni srednji sami odšli so z dolgim nosom. Z lirami 25 katere je nabral »zahrbtno« predsednik D., kateri se v svojo veliko sramoto ni udeležil tekme, je donesla tekma L 174, pol in pol za »Soloko društvo« in »Dijasko Matice«. Sursum krogle!

NA OBROKE

Moške obleke, izdelane in po meri, dežni plašči, obuvalo, tailleurs in ženski izdelki, blago volle, vsakovrstno perilo itd. itd.

Konkurenčne cene. Najboljši pogoji.

Krojačnica I. reda

Via XXX ottobre 3/L - Tel. 39-20

Prodaja na obroke.

Zavarovanja proti požaru, tatvini, proti nezgodam pri prevozu, proti nesrečam, proti škodi vsled civilne odgovornosti kakor tudi zavarovanja na življenje se sklepajo pod najugodnejšimi pogoji z zavarovalno družbo

„DUNAV“ (DANUBIO)

delniška družba za splošno zavarovanje. Glavno zastopstvo v Trstu, ul. V. Bellini 9.

Spregne se tudi nekoliko krajevni zastopnikov.

Najboljši šivalni stroji so

I. R. I. Najboljši material. Največje jamstvo.

Brezplačen pouk v vezenju. Posebni stroji za šivanje in vezenje L. 570.—, zaklopi z dvema predaloma L. 720.—. Izbira inozemskih strojev po najzmernejših cenah.

Zaloga šivalnih strojev in potrebščin

24 Cervellini, Trst, Via G. Carducci 27

Na zahtevo se pošljejo ceniki.

Na zahtevo se pošljejo ceniki.

GIUSEPPE SPECHAR - TRST

Via S. Caterina 7, vogal Via Mazzini

naznanja cenjenim odjemalcem, da je prejel

(10)

veliko izbero tu- in inozemskega blaga

za moške in ženske obleke po konkurenčnih cenah

Specijaliteta: ANGLEŠKO in ČEŠKO BLAGO

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1903.

Delniška glavnica Lit. 15.000.000.— popolnoma vplačana.

Glavni sedež: Trst, Via S. Nicolò 9 (Lestina palača). Podružnici: ABBAZIA, ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo in z vzhodnimi deželami

Dale subvencije na blago, efekte in vrednosti

Ostvarja kreditivne za nakup blaga. — Inkasni efektov in računov. Informacije. — Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Jamstvena pisma in druge operacije po najugodnejših pogojih. Sprejema vloge v lireh na hranilne knjižice in jih obreštuje po 4%, letno netto, a vloge na tekoči račun po 4 1/2%, vezane vloge proti odpovedi obreštuje najbolje po dogovoru.

Sprejema vloge v Dinarijih ter jih obreštuje najbolje po dogovoru.

Izvršuje nakazila v lireh in dinarjih za Jugoslavijo

valno komisijo, ki jih bo pregledala in izdala lastnikom sposobnih bikov dopustne itate.

Županstva naj tudi poskrbijo, da bodo doletenega dne in ob določeni uri zbrani vsi bikli na posebnem v to od županstva določenem prostoru.

V vsakem prej navedenih krajev, ki so določeni za pregledovanje bikov, mora biti prisoten tudi zastopnik občine. — Polrajnske živinorejske komisija.

Vozni red železnic.

JUŽNI KOLODVOR

Trst, Tržič, Červinjan, Benetke

Odhodi: 0.25, 5.20, 6.05, 8.30, 10.—, 14.20, 15.15, 18.—, 19.30.
Dohodi: 0.25, 5.30, 8.10, 9.55, 13.20, 15.15, 18.45, 19.15, 23.07.

Trst, Gorica, Kormin, Videm.

Odhodi: 5.35, 6.25, 8.30, 13.30, 17.15, 19.45.
Dohodi: 7.45, 10.40, 12.30, 16.17, 19.15, 22.47.

Trst, Divača, Sv. Peter, Postojna, Dunaj.

Odhodi: 0.05, 5.01, 6.50, 9.25, 11.05, 13.50, 16.45, 19.15.

Dohodi: 4.10, 7.05, 9.40, 12.10, 16.52, 18.30, 20.12, 21.20, 23.45.

DRŽAVNI KOLODVOR

Trst, Buje, Poreč.

Odhodi: 5.05, 9.—, 14.—, 18.30.
Dohodi: 7.50, 12.15, 17.55, 21.20.

Trst, Gorica, Podbrdo.

Odhodi: 5.30, 6.10, 11.—, 17.55, 18.50.
Dohodi: 7.40, 11.25, 13.45, 21.10, 23.45.

Trst, Herpelje, Pulj.

Odhodi: 5.20, 12.40, 18.20.
Dohodi: 7.30, 10.05, 15.30, 21.—.

JELEN milo SCHICHT

je

MILO previdnegospodinja